

مصادیق جهاد زن باتوجه به تحولات عصر و احکام ان

زهره دهقانی^۱

چکیده

جهاد زن ، از دیرباز تا کنون یکی از مسائل مهم در مطالعات اسلامی ، اجتماعی است؛ اما امروزه با توجه به تحولات سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ، جهاد زن مهم تر از پیش است و بایستی مصادیق آن روشن شود تا بانوان بتوانند با آگاهی از این مصادیق جهاد خود را به نحو احسن عملی سازند ، آنچه که پژوهشگر را برآن داشته تا به بررسی مصادیق جهاد زن بپردازد آن است که برخی از بانوان از مصادیق جهاد خود آگاه نیستند و ممکن است در این مسیر دچار سردرگمی شوند؛ بخصوص که عصر حاضر نسبت به گذشته تحول بسیاری یافته است. از این رو ضرورت یافته است تا با جمع‌آوری کتابخانه‌ای مطالب و پردازش توصیفی تحلیل آن، به سوال مصادیق جهاد زن با توجه به تحولات عصر امروز و احکام آن چیست پرداخته شود ؛ چرا که هدف از نگارش این پژوهش آشنا ساختن مخاطب با مصادیق جهاد فردی، خانوادگی و اجتماعی جهاد در عصر حاضر است ، به طوری که مخاطب آگاه شود که باید ابتدا به خودسازی خود بپردازد و عفت را پیشه کند و سپس به همسر داری نیکو و تربیت فرزندان صالح بپردازد و در بعد اجتماعی نیز ولایت پذیر باشد و از انقلاب و ارزش های اسلامی دفاع کند .

کلیدواژه: جهاد، جهاد فردی ، جهاد خانوادگی ، جهاد اجتماعی.

مقدمه

یکی از فریضه‌های الهی که بر همگان و زن و مرد واجب است جهاد است، جهاد در واقع کوشش و تلاش و مبارزه در راه خدا است، خواه کوشش و مبارزه با هوای نفس باشد و خواه مبارزه‌ی رزمی با دشمن. از این بر هر شخصی جهاد لازم است، بانوان نیز از این قاعده مستثنی نیستند و در دین مبین اسلام برای بانوان نیز جهاد تعیین شده است. جهاد بانوان دارای اقسام و مصادیق گوناگون مانند جهاد فرهنگی، جهاد اقتصادی، جهاد سیاسی و مواردی از این قبیل است، آنچه که پژوهشگر را بر آن داشته است تا مصادیق جهاد زن را مورد بررسی قرار دهد آن است که امروزه با توجه به تحولات گوناگون و تفاوت سبک زندگی و هجوم مرموزانه دشمن، مصادیق جهاد زن متفاوت تر از قبل است که بانوان باید با توان بیشتری تلاش و مبارزه نمایند؛ اما برخی از بانوان از این مصادیق اطلاع ندارند و با آن که از وظیفه خود نسبت به امر جهاد آگاه هستند، ولی به دلیل عدم اطلاع از مصادیق، گاه فعالیت خود را منحصر به یک عمل خاص مانند تحصیل یا اشتغال می نمایند، در حالی که آگاهی بخشی بانوان از مصادیق جهاد، می‌توانند سبب عملکرد بهتر بانوان در زمینه جهاد باشد. از این در این بررسی مصادیق جهاد بانوان با توجه به تحولات عصری و احکام آن لازم و ضروری است و نبود پژوهش در این زمینه بر ضرورت موضوع می‌افزاید؛ اگرچه آثار مشابهی وجود دارد که می‌تواند مبنای تحقیق قرار گیرد از جمله:

عاطفه موسوی (کتاب جهاد اجتماعی زن مسلمان) را که توسط روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زن و خانواده منتشر شده، تالیف نموده است در این کتاب تنها به جهاد اجتماعی زن اشاره شده اما در مقاله حاضر علاوه بر جهاد اجتماعی به جهاد فردی و خانوادگی نیز پرداخته شده است

زهرا سیاهوشی پایان نامه‌ای را با عنوان (جهاد زن در آیات و روایات) در دانشگاه قم در سال ۱۳۹۹ دفاع کرده است. در این پایان نامه به مبانی کلی جهاد اشاره شده؛ اما از مصادیق جهاد و احکام آن سخنی به میان نیامده که وجه تمایز با مقاله حاضر است.

حمیده مسجدسرای و همکارانش مقاله‌ای با عنوان (نگاهی نو به حکم فقهی جهاد زن) در سال ۱۳۹۹ منتشر کردند در این مقاله تنها به حکم جهاد زن پرداخت شده است اما مصادیق آن اشاره‌ای نشده است که وجه تمایز مقاله حاضر در بررسی مصادیق جهاد زن می‌باشد.

زهرا نیکو فرجام در سال ۱۳۹۲ مقاله‌ای با عنوان (جهاد زن با رویکرد جهاد اقتصادی) در نشریه فقه و حقوق خانواده منتشر کرده است در این مقاله تنها به یکی از مصادیق جهاد زن، که جهاد اقتصادی است اشاره شده

همانطور که ملاحظه شد در هیچ یک از آثار و سایر آثار موجود به جهاد زن با توج به به تحولات عصری و احکام آن پرداخته نشده است لذا پژوهش حاضر اثری متمایز به شمار می‌آید، که با جمع‌آوری کتابخانه‌ای

زن چیست؟ به سوال اصلی پژوهش مصادیق جهاد زن توجه به تحولات عصر و احکام آن چیست؟ پاسخ داده است.

۱. مفهوم شناسی

در ابتدا بهتر است برای فهم بیشتر موضوع واژه جهاد که از واژگان اصلی این پژوهش است تعریف شود:

۱-۱. جهاد

جهاد در لغت از ریشه ی جهد است و به معنی صعوبت و مشقت، تلاش، مبالغه در کار، به نهایت چیزی رسیدن و توانایی، جنگ با دشمن است.^۱ همچنین به معنی طاقت و سختی^۲ و تلاش توأم با رنج است.^۳ جهاد در واقع مبارزه و تلاش و تحمل مشقت در راه پیشبرد اهدافی است که با درگیری با دشمن همراه می‌باشد^۴ لذا هر نوع تلاشی جهاد محسوب نمی‌گردد؛ زیرا شرط جهاد مقابله با حرکات خصمانه دشمن است^۵

مهم‌ترین کاربرد جهاد در متون دینی، مبارزه کردن در راه خدا با جان، مال و دارایی‌های دیگر خود با هدف گسترش اسلام یا دفاع از آن است.

واژه جهاد در متون دینی درباره کارهای ارزشمند دیگری غیر از مبارزه در میدان جنگ نیز رفته است، مانند جهاد اکبر که اشاره به مجاهدت و تلاش در برابر شیطان و هوای نفس دارد.^۶

در کتابهای دینی براساس معارف الهیه از سه نوع جهاد نام برده شده است:^۸

۱. راغب اصفهانی، مفردات ألفاظ القرآن، ص ۲۰۸؛ قرشی، قاموس قرآن، ج ۲، ص ۷۷

۲. ابن منظور، لسان العرب، ج ۳، ص ۱۳۳.

۳. مصطفوی، التحقيق فی کلمات القرآن الکریم، ج ۲، ص ۱۲۷

۴. خامنه‌ای، هم‌زمان حسین (علیه‌السلام)، ص ۱۰۵.

۵. همان، ص ۱۰۷.

۶. میرزایی، جهاد تبیین، ص ۲۹.

جهاد اصغر که رو در روئی با دشمنان و مقاتله با آنان است. همان مبارزه‌ی مسلحانه در میدان جنگ است.

جهاد کبیر که به وسیله معارف قرآن و اهل بیت در برابر انحرافات و کژی‌ها و وسوسه‌ها و سفسطه‌های دشمنان صورت می‌گیرد. همان مبارزه‌ی فرهنگی در برابر کافران است. جهاد علمی با منطق قرآن و پاسخ دادن به شبهات دشمنان که جهاد کبیر است.^۱

جهاد اکبر که ایستادن در برابر خواسته‌های نامشروع و تمایلات غیرمنطقی نفسانی است. همان مبارزه با هواهای نفسانی و خودسازی است.

۲. مصادیق جهاد فردی زن

زن در گام نخست باید به مبارزه و جهاد با خود بپردازد که دارای مصادیقی بسیاری است که در ذیل به چند نمونه از مصادیق فردی اشاره شده است:

۲-۱. مبارزه با نفس

یکی از مصادیق فردی جهاد زن با توجه به تحولات عصر مبارزه یا تزکیه نفس (خودسازی) است. خودسازی درواقع تهذیب اخلاق، کوشیدن برای آراستن خود به فضایل اخلاقی است که با تزکیه و تهذیب مترادف است؛^۲ به عبارتی تزکیه یا خودسازی، شکل دادن و جهت بخشیدن به فعالیت‌های حیاتی و تصحیح انگیزه‌ها و در نظر گرفتن مقصد نهایی و سوگیری فعالیت‌ها برای پروردگار است.^۳

تزکیه چیز غیر قابل دسترسی نیست، اگر این طور بود خداوند به آن امر نمی‌کرد. خداوند متعال در قرآن کریم بر رستگاری افرادی که به تزکیه می‌پردازند اشاره کرده است که این نشان از تاکید بر خودسازی می‌باشد و خداوند متعال می‌فرماید: «قد افلح من زکاه»؛ یعنی این که هرکسی (زن و مرد) که بخواهد می‌تواند تزکیه کند و رستگار شود، تزکیه در این آیه به معنی پاک شدن از آلودگی‌ها و گناهان، است. تزکیه نفس شامل دوری از عقاید و اخلاقیات و رفتارهای ناپسند و کسب عقاید و اخلاقیات و کردارهای پسندیده است.^۴

۱. قرائتی، تفسیر نور، ج ۶، ص ۲۶۸.

۲. دهخدا، لغت نامه، ج ۶، ص ۸۸۳۳.

بانوان به دلیل آنکه نقش اساسی در نهاد خانواده و سپس جامعه دارند، بایستی در مسیر خودسازی گام بردانند و برای تزکیه خود بکوشند چرا که بانوان بایستی خود را به تعالی برسانند تا بتوانند سبب تعالی فرزند، همسر، خانواده و دیگران باشند و خودسازی و تقوای بانوان با توجه به زندگی امروزی که خطراتی مختلفی همچون بد حجابی، بی حیایی، تجمل گرایی، مصرف گرایی و مواردی از این قبیل در کیمن بانوان است از مصادیق جهاد زن به شمار می رود .

بانوان برای جامعه عمل پوشاندن به این مصداق جهاد، بایستی در گام اول برای پاک کردن نفس از آلودگی، از افتادن در دام گناه و معصیت پیشگیری و اجتناب کند .

اجتناب از گناه به روش و طرق مختلف ممکن و میسر است ؛ به طور مثال در مجلسی که غیبت صورت می گیرد حضور نیاید یا از ورود به محیط هایی که امکان اختلاط با نامحرم وجود دارد بپرهیزد و به گفته بزرگان، جهاد اکبر را محقق سازد.^۱

بانوان در گام بعدی خودسازی و دوری از گناه بایستی از نقاط ضعف و قوت خود آگاه شوند؛ یعنی نسبت به خویشتن به خودشناسی برسند . بانوانی که از نقاط ضعف و قوت خود آگاه هستند بهتر می توانند در برابر گناه بایستند، به طور مثال بانویی که می داند روحیه ای حساس دارد و ممکن است با شنیدن سخنان عاطفی تحت تاثیر قرار گیرد، باید خود را قوی کند و در محیط هایی که ارتباط با نامحرم زیاد است بپرهیزد و هر سخنی را در خود تاثیر ندهد .

۲-۲. حفظ عفت و پاکدامنی

دومین مصداق فردی جهاد زن با توجه به تحولات عصر امروزی حفظ عفت و پاکدامنی است. عفت به معنای پاک دامنی؛ و ایجاد حالتی در نفس است که انسان بوسیله آن غلبه بر شهوات دارد و از فضایل اخلاقی به شمار می آید.

انسان بر اساس غریزه و خلقتش شهوت مال، مقام، شهرت، شهوت جنسی ، و شهوت خوردن دارد و زمانی می تواند در برابر ین شهوات بایستد و آنها را کنترل کند که عفت داشته باشد، عفت در خوردن، خوابیدن، راه رفتن، صحبت کردن و غیره . عفت در همه ی اینها کنترل کننده است^۲

عفت و پاک دامنی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار هستند و در جوامع مختلف به عنوان ارزش اخلاقی و معنوی حائز اهمیت محسوب می شود، حضرت امیرالمومنین (ع) می فرمایند: «المجاهد الشهید فی سبیل الله

^۱ . ساعی، به سوی محبوب، دستور العمل ها و راهنمایی های آیت الله بهجت، ص ۸۵

با توجه به مطالب مذکور زن جهت شرکت در راهپیمایی باید از منزل خارج شود و واجب نیست برای حفظ آرمان و کیان کشور از شوهر اجازه بگیرد، بلکه تکلیف و وظیفه یک زن به عنوان یک همسر و یک مادر است.

زنان این کشور، جهادگران انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی‌اند. ایمان موجب شده است تا راه مجاهدت‌های بزرگ به روی زنان ایرانی گشوده شود و زنان با تظاهرات شورانگیز روزهای انقلاب تا دوران فراموش‌نشده‌ی دفاع مقدس، و از قهرمانی در صفوف نبرد تا دل بریدن از فرزند و همسر و فرستادن آنان به پیش‌باز خطر و... موجب سربلندی انقلاب شدند و^۱ و در زمان حاضر زنان به عنوان یک مادر و همسر با شرکت در راهپیمایی سربلندی این کشور را حفظ می‌کنند. و جهاد خود را ادامه می‌دهند.

در دوران معاصر که حکومت‌های ستمگر غربی برای سلطه بر کشورهای مسلمان شعارشان جدایی دین از سیاست است نه تنها مردان بلکه زنان در ایران نشان دادند که مرد و زن مسلمان نقش مهمی در حکومت‌های اسلامی دارند.

۴-۳. جهاد تبیین و پاسخ به شبهات

مهم‌ترین مصداق جهاد اجتماعی بانوان، جهاد تبیین و پاسخ به شبهات مردم با نرم‌خویی و افزایش بصیرت است. در گذر تاریخ، جوامع گوناگون بشری با شرایطی روبرو شده‌اند که حق و باطل در هم آمیخته بود و مردم دچار فتنه‌های بزرگ شده بودند؛ فتنه‌هایی که پیامدش انحراف مردم از مسیر حق بود. جوامع اسلامی نیز از این حادثه مصون نمانده‌اند. دشمنان اسلام با آمیختن حق و باطل و ایجاد شک و شبهه در دلها، در پی آن بودند که اهداف شوم خود را عملی کنند، جوامع اسلامی را از مسیر کمال دور سازند و فکر و فرهنگ اصیل اسلامی را به تاراج ببرند.^۲

در عصر حاضر متأسفانه مشاهده می‌شود که در اینترنت، فضا مجازی، ماهواره و غیره، مطالب شبهه‌انگیز و محتوای توهین به مقدسات وجود دارد. برخی از این شبهات به صورت برنامه ریزی شده و توسط دشمن، صرفاً برای مقاصد مجرمانه تشکیل می‌گردند و برخی دیگر، مردم عادی می‌باشند که در صفحات شخصی خویش به اشتراک می‌گذارند. چنین افرادی، هدف مغرضانه‌ای ندارند به دلیل سوالات ذهنی پیش آمده، مطالبی را با مخاطبان خود به اشتراک گذاشته‌اند.^۳

بانوان با مشاهده‌ی چنین مطالبی، با بیان حقایق و تبیین مسائل به رفع شبهات مردم می‌پردازند. رفع شبهه تنها به فضا مجازی محدود نمی‌شود، گاه در جمع‌های خانوادگی و در ایستگاه اتوبوس و مترو و مواردی از

^۱ زینعلی، زنان انقلاب، ص ۱۴۵.

این قبیل، برخی شبهات خود را مطرح می‌کنند که بانوان باسعه صدر باید پاسخگو باشند و این پاسخگویی نوعی جهاد اجتماعی زنان محسوب می‌شود؛ البته باید توجه داشت که بانوانی میتوانند به این مصداق جامعه عمل بپوشانند که خود از بصیرت و دانش برخوردار باشند تا بتوانند راهنمایی درستی انجام دهند.

شبهه بزرگ‌ترین خطر برای هر شخص و حتی برای هر جامعه به شمار می‌آید. بانوان باید در ارتباط با جوانان به شبهات ذهنی آنان پاسخ می‌دهند؛ زیرا که قلب جوان مانند زمین موات است ممکن است در اثر بذرافشانی‌های مکاتب دیگر تحت تأثیر آنها قرار گرفته باشد؛ بنابراین تمام تلاش خود را به کار می‌گیرند تا هم علفهای هرز ذهنی جوانان را وجین کند و هم بذرافشانی جدیدی به اقتضای جوان بودن مخاطب داشته باشند؛ چرا که باید مبانی اعتقادی خود را محکم کرد تا دیدن سخنان فریبنده سبب انحراف و ایجاد شبهه نگردد.^۱

قلب جوان، مانند زمین خالی است: «إنما قلب الحدث كالأرض الخالية» زمین خالی، موات است که طبق فرموده رسول اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) هر کس آن را احیا کند مالک آن می‌شود: «من أحيا أرضاً مواتاً فهي له»؛ قلب‌های جوانان را نیز که زمینه‌های موات است هر کس با تعلیم و تبلیغ احیا کند مالک می‌شود و هر بذری را که در آن کشت کند می‌روید؛ اگر در آنجا حق بذرافشانی نشود صاحبان مکاتب الحادی با کاشتن علف هرز بطلان آن را مالک می‌شوند.

مطالب فوق بیانگر این نکته است که جهاد اجتماعی زنان به عنوان یک مفهوم مهم در جوامع اسلامی، به تلاش‌های آنان در راستای ارتقاء آگاهی، تبیین آموزه‌های دینی و پاسخ به شبهات مرتبط با دین و فرهنگ اسلامی اشاره دارد. یکی از مصادیق بارز این جهاد، جهاد تبیین است که در دنیای امروز به ویژه در فضاهای مجازی و حقیقی به شدت حائز اهمیت است.

^۱. حسینی، طراحی الگوی مطلوب ارتباط روحانیت با نسل جوان با تأکید بر دیدگاه آیت الله جوادی آملی (مدظله العالی)،

نتیجه

پژوهش حاضر با هدف آشنا ساختن مخاطب با مصادیق جهاد فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان در عصر حاضر به سوال پژوهش مصادیق جهاد زنان با توجه به تحولات عصر امروز و احکام آن چیست؟ پاسخ داده است؛ چرا که مصادیق جهاد زنان، برای برخی از بانوان آشکار نیست و ممکن است با آنکه اشتیاق فراوان به جهاد در عرصه های مختلف داشته باشند؛ اما به دلیل عدم اطلاع از مصادیق جهاد، نتوانند وظیفه خود را در این حیطة انجام دهند، از این رو در پژوهش مصادیق جهاد زنان بررسی شد و نتایج حاصل شد که به شرح زیر است:

در مقاله، در گام نخست مصادیق فردی جهاد زن تبیین شد، از مصادیق جهاد فردی خود سازی است یعنی بانوان ابتدا باید به تهذیب نفس بپردازند و عفت و پاکدامنی خود را در تمامی زمینه ها حفظ کنند. در مرحله ی بعدی، مصادیق جهاد زن به خانواده منتهی می شود که زنان با همسر داری نیکو و تربیت فرزندان صالح جهاد می کنند.

بانوان علاوه بر جهاد فردی و خانوادگی، در بعد اجتماعی نیز جهاد دارند و ولایت پذیری و دفاع از ارزش های اسلامی مصادیق جهاد اجتماعی بانوان است و مهم ترین مصداق جهاد زن ف جهاد تبیین و پاسخ به شبهات مخاطبان است.

منابع

*قران کریم

*نهج البلاغه

- ۱) ابن منظور، محمد بن مکرم ابو فضل جمال الدین ، لسان العرب، بیروت، دار صادر، سوم، ۱۴۱۴
- ۲) بابایی ، علی، نقش عجیب مذهب در ایجاد آرامش همسران، اصفهان: دارالخوین، ۱۳۹۵ه. ش
- ۳) تهرانی، مهران، ولایت پذیری در زنان، تهران: انتشارات ارشدان ، ۱۳۸۸ه. ش.
- ۴) تمیمی امدی، عبد الواحد بن محمد، غرر الحکم ودرر الکلم، ترجمه محسن غرویانی، قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶ه. ش.
- ۵) حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم، موسسه آل بیت علیهم السلام، بی تا
- ۶) حقیقی فر، مهدی، علمیه جمال زاده، خانواده اخلاق و سبک زندگی، بی جا: اندیشه ماندگار، چاپ پنجم، ۱۳۹۹ه. ش
- ۷) خامنه ای، سید علی، همزمان حسین (ع)، تهران، موسسه پژوهش های انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳
- ۸) خدامیاری، مهدی، همسر دوست داشتنی، قم: وثوق، ۱۳۹۱ه. ش.
- ۹) دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۷۹ه. ش.
- ۱۰) راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات ألفاظ القرآن، دمشق، دار القلم، ۱۴۱۶
- ۱۱) رجایی، محمد رضا، راز خوشبختی زن و مرد، اصفهان: مرغ سلیمان، ۱۳۹۱ه. ش.
- ۱۲) رحیمی، عباس، زنان شجاع، تهران: جمال، ۱۳۸۶ه. ش.
- ۱۳) رضایی اصفهانی، محمدعلی، تفسیر قرآن مهر، قم، انتشارات پژوهش های تفسیر و علوم قران، اول ۱۳۸۷
- ۱۴) زینعلی، مصطفی، زنان انقلاب، تهران: ارشدان ، ۱۳۹۸ه. ش.
- ۱۵) ساعی، مهدی، به سوی محبوب، دستور العمل ها و راهنمایی های آیت الله بهجت، تهران، شفق، ۱۳۹۷
- ۱۶) صالحی امیری، سید رضا، فرهنگ و مدیریت سازمان های فرهنگی، تهران، انتشارات مجمع تشخیص مصلحت نظام، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، چاپ سوم، ۱۳۹۲
- ۱۷) طبرسی، ابو علی فضل بن حسن ، مکارم الأخلاق، قم، الشریف الرضی ، ۱۳۷۰
- ۱۸) عبد المالکی، صابر، ذباح، رقیه، روانشناسی تربیتی، بی جا، انتشارات سیمیا، ۱۳۹۵
- ۱۹) قرائتی، محسن، تفسیر نور، تهران، مرکز درس های از قران، ۱۳۸۷ش
- ۲۰) قشیر، سید علی اکبر، قاموس قرآن، تهران، دار الکتب الاسلامیه، چاپ دوم، ۱۳۶۴

- (۲۳) محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، قم:مکتب الإعلام الإسلامی، ۱۳۶۷ه. ش.
- (۲۴) مصباح یزدی، محمد تقی ، به سوی خودسازی، تهران، موسسه امام خمینی ، چ چهارم، ۱۳۸۴
- (۲۵) مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اول، ۱۳۶۸
- (۲۶) مکارم شیرازی، ناصر، اخلاق اسلامی در نهج البلاغه، قم، نسل جوان، چاپ اول ، ۱۳۸۵
- (۲۷) میرزایی(صلح میرزایی)، سعید، جهاد تبیین ، تهران ،انقلاب اسلامی، ۱۴۰۰
- (۲۸) موسوی، عاطفه ، جهاد اجتماعی زن مسلمان، تهران، روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زن و خانواده، ۱۳۸۵

مقالات

- (۲۹) بهشتی، سهیلا، خانواده و کارکردهای مثبت آن در سخنان مقام معظم رهبری، مجله طبوبی، شماره ۲۴ آذر ۱۳۸۶.
- (۳۰) پرسمان دانشگاهیان ، آثار تربیت فرزندان، نشریه فرهنگ کوثر، ۱۴۰۰ ، شماره ۳۴
- (۳۱) غلامی، یوسف، مبلغان و پدیده کم حجابی، نشریه مبلغان، ۱۳۸۰

پایان نامه

- (۳۲) حسینی، سید عباس، طراحی الگوی مطلوب ارتباط روحانیت با نسل جوان با تأکید بر دیدگاه آیت الله جوادی آملی (مدظله العالی) ، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم سیاسی و علوم اجتماعی دانشگاه باقرالعلوم (ع)، ۱۳۹۱